

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

Megjelenik minden kedden egy vonás az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 2 forinttal fizethetnek elő, főlóves előfizetés el nem fogadtatik.

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Pénz- és értékküldemények az

ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ,
a lap szellemi részét illető közlemények az
ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ
czimzendő.

A hirdetési díjszabályzatot lásd az utolsó lapon

Szerkesztő bizottság: elnök **Dr. Berde Áron**; **Girsik János**, **Szabó Sámuel**, **Vörös Sándor**.

felelős szerkesztő: **Gamauf Vilmos**.

Tartalom: Meghívás. — Pónyik alma. Szentgyörgyi Lajos. — Udvarhelymegyei gazdasági egyesület közgyűlése. II. — Díjazással egybekötött tenyész-juh-vásár. — Koszos birkák gyógyítása. R. G. — Egyleti mozgalmak: Komlóbizottság ülése 1884. febr. 12. — Üzleti heti szemle. — Piaczi árak. — Hirdetések.

Meghívás.

Az erdélyi gazdasági egyesület alapszabályszerű rendes közgyűlését 1884. április 6-kán azaz „Virág vasárnapján“ délelőtt 10 órakor fogja a városház nagytermében megtartani, miről az egyesület helyi lakó és vidéki t. tagjai azon kéréssel értesítettek, miszerint a kijelölt helyen és időben minél nagyobb számban megjeleneni sziveskedjenek.

Közgyűlési napirend:

1. Elnöki megnyitó beszéd.
2. Titkári jelentés az 1883-ik évi egyesületi működésről.
3. Pénztári jelentés az 1883-ik évi zárszámadásról.
4. Pénztárvizsgáló bizottság jelentése és az 1884-ik évi költségvetés megállapítása.
5. Jelentés az állatkiállítási szakosztály 1883-ik évi működéséről.

6. Netáni indítványok.

7. Ülés bezárta.

Kelt az erdélyi gazdasági egyesület igazgató választmányának Kolozsvárt, 1884. mártius 10-én tartott üléséből.

Szabó József,
egyl. alelnök.

Gamauf Vilmos,
egyl. titkár.

Pónyik alma.

A III. oszt. az „aranykák“ osztályába tartozik.

Batulunk leírásánál említettük, miként vélekedtek dr. Lucas és De Jonghe a pónyik és batul felől, — hogyan adta egyik egyiknek, a másik másikkal az elsőséget. Így történik ez „itt-hon“ is. Két nagy táborra oszlottak ezek tisztelői, — s valóban alig kisebb a dr. Lucással tartók serege, mint a batul kedvelőinek táborára. — S ha magát a gyümölcs szépségét illetve annak ízét, kitünő belbecsét vizsgáljuk, — eltekintve termékenységéről természetétől, — nem lehet másképp fejeznünk ki magunkat érvel szemben sem, mint azt mondanunk, hogy ez is az „erdélyiek valódi büszkesége“; vagy boldogult Nagy Ferenczcel szólva, az „erdélyi ősgyümölcsök királya.“ — S habár némelyek szerint, emlékezetet meghaladó időktől fogva természetett Alsófehérmegye havasokkal határos hegyi falvaiban, — s vannak kik azt állították, hogy egy szabadságos katona hozta Franciaországból magvát zsebében s arról kelt. Leghitelesebb az e század elején gyümölcsészkedő s 28 év előtt elhalt nagy-enyedi Váradí doctor versiója. Ő, a mint többször nyilvánította, e század első tizedében kapta ez alma első példányait egy „boros-bocsárdi“ földesztől, ki egyszersmind egy jó kosárral hozott — akkori ref. püspök — földes urának is. — Ekkor tartatott belőle a legelső formális ízlelő a püspöki ebédnél jelen volt boldogult doktor ur hiteles állítása szerint. A helyet, hol ez alma termett — egy erdő-közi tisztáson — „Pojana mika“-nek hívták; mely oláh-elnevezésű „erdőrészi tájról“ nyerte aztán mostani Pónyik nevét.

Kimondhatatlanul meglepő a diszes „asztal vendéget“ a pónyik imponáló alakja és kiváló tetszetős íze, elhatározta a társaság annak mentől nagyobb mérvben történő tenyésztését, s illetve elterjesztését.

A zászlóvivő maga Váradí doktor lett, — megrakva Enyed keleti részében fekvő nagykiterjedésű kertjét pónyikkal;

s látván ezt, az őtet e tekintetben is figyelemmel kísérő, sutánzó jóra való N.-Enyedi intelligencia később egész népe plántálta a pónyikot; úgy, hogy most e város és ennek határa egy nagy kiterjedésű „pónyik erdőt” képez.

Méltán nevezhető e szerint N.-Enyed, „alma királyunk” ősi fészke, igazi hazájának.

S a ki együtt látta e kétféle almánkat — igéző szépségű halmocskákban — éppen Enyeden, az októberi gazd. vándor-gyűlésen, igazat adhat Lucasnak és D'e Jougheuk az azok fölötti véleménykülönbségért.

Hazája különben ma már a Pónyiknak, kisebb-nagyobb mértékben egész Erdély, — s habár másutt nem is diszlik valami briliáns módon, — ismeretessé lett már hazánk határain messze túl is.

S valóban figyelmet érdemlő gyümölcs, melynek elterjesztése mindenütt kívánatos, hol a természet és szorgalom kezét fogják.

Ennek is több fajtát emlegetik, — sőt határozottan állítják, hogy lenne piros, sárga, zöld, nagyobb és apróbb féle, — s izre és alakra nézve is „különböző kiadásu” pónyik. S közelebbről éppen maga Kispál Gábor ur állítja, hogy nála (a szászvessződi viszai tanyán) a sárga és piros pónyik határozottan külön válfaj, — s hogy egy harmadik is a zöld, de ez merőben eldobni való.

Bármily erős érvekkel is igyekezett Kispál ügytárs ur s eddig sok más scrupulózuskodó ügyfelünk megkülönböztető „vonásoka” fedezni föl az eltérő példányokon, vagy pláne egyes fák termésein, — hosszas és tüzetes tapasztalataink*) alapján ennél is bizvást ki merjük mondani, — hogy mindannyiféle pónyikunk magva a „horos-bocsárdi atyafi” kosarából került ki. Azon különbséggel azonban, hogy netalán magonczozás illetve magonczozódás útján (a porodák vegyülete folytán) egy s más korcsok vegyülhetnek közbe.

De hisz nem is ez a fődolog, — hanem az, hogy a hol csak lehet, ennek is első sorban juttassunk helyet, — s habár 15—20 évig várat magára termésével (ha nagyokat koronázunk át, legfőlebb 3—4 évig); plántáljuk gyermekeink, unokáink iránt való tekintetekből is.

Érés ideje nálunk nov.—febr. végéig. A melegebb expositzióban termettek, kellő száraz és hűvös helyen, tavaszig is eltarthatók, a nélkül, hogy a szokott barnás „himlőhegyeket” megkapják.

Minősége elsőrendű s nem egyszer kitünőleg — elsőrendű asztali gyümölcs különösen azoknak, kik hotevessége, — igen cukros, — finom savanyúval emelt, gyöngéden illatos, fűszeres ízéhez hozzá szoknak.

(A nedves-észkas helyen termelt és telelt pónyik hamarabb fogyasztható, mert különben fekete pettyesedései miatt veszt belbecséből.)

Nagyságra nézve a fa erődús vagy tulságos bőtermettsége miatt jókora nagy vagy közep nagy.

*) Mikor így beszéltek, mindig „gyümölcsészeti szakosztályunk” tanulmányait sziveskedjenek érteni tisztelt ügytársaink, — s ennek nyilatkozatakepp venni határozott álláspontunkat. Sz. L.

A l a k j a lapos, rendszeren egyik oldalán mindég hizottabb, és emelkedettebb mint a másikon. Szára ritkán hosszú, — tágnylásu, de szűk és elég mély tölcsér alakú üregbe helyezett, melynek falait finom rozsdamáz jellemzőleg egyaránt szokta minden egyes gyümölcsnél eltakarni. Kicsi kelyhe zárt mély üregben ülő, melynek falain lapos bordák és barázdák váltakoznak s csaknem az egész gyümölcsön végig nyújtóznak, s annak kerekdedségét gyakran megzavarják.

Szine sárgás-zöld, értékével citrom-sárga, — verőfényes oldalán gyakran némi narancspirral is belehelt. Rozsdá alakzatok a szármélyedést s egyes foltocskákat kivéve, ritkán fordulnak elő fölületén.

Husa sárgás-fejér, magtokja körül zöldes árnyalattal; porhanyó, teljes értékével csaknem olvadó.

Nyílt tengelyű magtokja többnyire időtlen vagy csak kevés ép magot rejt. Kupalaku kehelycsöve a gyümölcsbe elég mélyen hatol le.

Erős nagy edzett lát növel, terjedelmes szétálló koronával; ha teremni kezd, kedvező talajban és fekvésben, bőviben osztja a termést, s igyekszik ugyszólvá kipótolni azt a hiányt, melyet teljes megerősödéséig okozott.

Virágzásában kissé kényes — esőzés, dér — s tulságos napsugárra egyaránt kényes, melyek miatt sokat szenved s gyümölcs embrióiból nagyon elszokott hullatni. Ritkán férgesedő gyümölcsei különben jól állják helyöket; — szelek ellen védett helyet, s erős talaju földet kíván. Nedves, változó égál alatt fája sinlik, termése gyakran kimarad s gyümölcse is silányabb. Ezért fajtát — ha lehetséges déli hajlásokba s mély termő talajba kell ültetni. S termőre válása után, földjét legalább két évenként higitott trágyával erőben tartani.

Vesszői vastagok, hegyöklé felé szeliden elvékonyodók, kisebb-nagyobb fejér pontokkal ritkán előntvék, finoman molyhos-sárgás-barnák, — egyenetlen levélközűek.

Rügyei inkább középnagyok, lelapuló tompa hegyűek, sűrűn fejér molyhosak.

Virágrügyei, kicsinyek, zömök-kuposak, csaknem gömbölydedek, molyhozattal borítottak.

Levelei nagyok, széles — tojásdadok, s csaknem gömbölydedek; rövidke, szurós hegyben végződők; alsó lapjukon molyhosak, fölül csupaszkok, bágyadtan fénylők, homályos fűzöldek. — Levélnyelük rövid, vastag, merev és molyhos.

Hason nevei: Pojuk, pojentics. Kispál Gábor ur szerint: pomnyik = kis alma, — egy hitvány apró zöld álltálagos pónyikjából következtetve. De a mely sértő következtetést — illetve elnevezést, fonnebb jelzett származási helye is világosan kétségbe von.

Leirói: Nagy Ferencz, dr. Lucas E., igen röviden Kócsi Károly és Bereczki Máté.

Észrevétel: Erdélyiekül annyira kedvencz gyümölcsünknek tartjuk a pónyik almát, hogy szeretnők, ha világszerte leundületet venne tenyésztése — s habár tartósságra nézve kissé enged a batulnak, — óhajtanók, hogy együtt, karöltve utazzák be a földet s helyesebben szólva, fészkeljék be magukat a nekik tetszetős éghajlatu és talaju birodalmakba. Különben, a ki

ismeri Erdély földrajzi helyzetét, s valami kevésbé földének természetét, az perczig sem késik a remek batullal éppen oly remek pónyikunkat is megszerezni. Csakhogy azt vagyunk bátrak ajánlani, hogy mindenesetre ismert, autentikus helyekről; — mellőzve minden magyarázó jelzőt; pónyik nevet említve csupán a megrendeléseknél.

Szentgyörgyi Lajos.

Az udvarhelymegyei gazdasági egyesület közgyűlése.

Az udvarhelymegyei gazdasági egyesület f. év február 28-án tartotta évi rendes közgyűlését megyénk községteleiben és szeretetben álló főispánja, Dániel Gábor elnöklete alatt. A közgyűlésen a kedvezőtlen idő dacára is elég számosan jelentek meg, mely világosan mutatja, hogy a földmivelő osztály józanabb része érdeklődni kezdett egyesületünk működése iránt, melynek célja a földmivelés emelése, a modernebb gazdasági eszközök s első sorban a vas-váltó ekék terjesztése, az állattenyésztés fejlesztése és emelése; szóval: a földmivelő osztály anyagi jólétének előmozdítása.

A közgyűlést elnök d. u. 3 órakor nyitotta meg egy gondosan szerkesztett beszéddel, melyben előadta egyesületünk mult évi működését s körvonalozta teendőinket a folyó évre vonatkozólag.

A lelkes éljenzéssel tudomásul vett elnöki beszédből nem tartjuk fölöslegesnek felemlíteni, hogy egyesületünk tagjainak száma a lefolyt évben 65 új taggal gyarapodott, a mi az egyesületünk iránti érdeklődésnek világos jele.

A közgyűlési tárgysorozat 1-ső pontját egyesületünk f. évi költségelőirányzatának megállapítása képezte, mely 1833 frt. bevétellel s ugyanannyi kiadással elfogadtatott. Az 1833 frt. kiadás nagyobb része egy Sz.-Keresztur városában rendezendő nagyobb szabású állatkiállítás díjaira (800 frt.) s ugyanakkor ugyanott rendezendő terménykiállítás díjaira (100 frt.) s az állat- és terménykiállítás rendezésének költségeire (300 frt.) fordítottak, a többi része pedig ekeversenyek rendezésére s más folyó kiadásokra irányoztatott elő.

A tárgysorozat 2-ik pontját a mult évi pénztári számadások megvizsgálására kiküldött bizottság jelentése képezte, mely egyszerűen tudomásul vétetett s pénztárnoknak a felmentés megadatott.

A tárgysorozat 3-ik pontja. Az első magyar ált. biztosító társulattól a tűz- és jég elleni biztosítások ügyében kötendő szerződés élénk megbeszélés tárgyát képezte s említett társaság által felajánlott kedvezmények némi módosításokkal elfogadtattak s a választmány felhatalmaztatott, hogy ezen módosítások elfogadása esetén a szerződést megkötetheti, ellenesetben pedig más ajánlatot tevő társulatokkal lépjen bővebb tárgyalásba, melyek a kívánt módosítások megadására hajlandóknak nyilatkoztak.

Legnagyobb vitát, illetőleg visszatetszést keltett Kis-Küküllőmegye gazdasági egyesületének felirata a földmivelésügyi miniszterhez a Romániával szemben fennálló határozár fel-

oldása ügyében. Ezen felirat tartalmának ismertetését nem tartjuk szükségesnek, mivel az a napi lapokban egész terjedelmében közölve volt, hanem a helyett előadjuk egyesületünknek erre vonatkozó véleményét. Egyesületünk is, mint a kis-küküllőmegyei gazdasági egyesület, elismeri, hogy egyes, az egész monarchiát érdeklő szerződések megkötésénél sokszor jön kormányunk azon kényszer helyzetbe hogy egyes vidékek vitális érdekeit figyelmen kívül kell hagynia, de miután az államot nem egyes vidékek, hanem különböző foglalkozású néposztályok összesége képezi, abból nem azt következtetjük, hogy minden ilyen szerződések megkötésénél a földmivelő osztály érdekeit hagyassék figyelmen kívül a kereskedelmi és iparos osztály előnyére, mert akkor a földmivelő osztálynak minden igyekezője mellett tönkre kell mennie, pedig ez képezi ma Magyarországon a tisztán magyar elemet, — hanem azt, hogyha 1875-ben a földmivelő osztály érdekeit feláldoztuk a kereskedelmi osztály s főleg Ausztria előnyéért, akkor ne kívánjuk újabb áldozatot ismét a földmivelő osztálytól a marhahozatali tilalom megszüntetésével, mert ha a földmivelő osztály teljesen kiszolgáltatik a kereskedelmi osztálynak s quasi elvágatik előtte a megélhetés útja, akkor ez csak osztály gyűlöletre vezet s keményen megboszulhatja magát!

Azon érvel, melyet Kis-Küküllőmegye a határozár feloldhatása mellett felhoz, hogy t. i. a marháarak emelkedése miatt a tenyésztők a csalódás egy nemébe estek s azért úgy tekintik sokan azt, mint egy stabil jövedelmet s ha egyelőre nem látott esemény megingatja a marhapiacokon elfoglalt pozícióikat, vagy egy minden tekintetben megálló concurrentiának tér nyílik, akkor kiszámíthatatlan esélyek előtt fogunk állani, teljesen elismerjük mi is, mert a marhatenyésztés az erdélyrészi birtokosság 50%-kának csakugyan a megélhetés egyik főforrását, tehát stabil jövedelmet képezi, de éppen ez szól leghatalmasabban a határozár feloldása ellen. Mert hiszen, ha ezen jövedelmi forrástól megfosztatunk, akkor a megélhetés forrását tomtuk be, mivel az erdélyrészi s főleg a székelyföldi birtokosság 70%-ka alig rendelkezik 10—15 hold termo földdel, miből természetesen nem tud annyit produkálni, hogy családját fentarthassa, az állami s más terheket viselhesse, hanem a természettől is marhatenyésztésre van utalva, a marhatenyésztésben kell hogy egyik főjövedelmi forrását keresse, melytől ha megfosztatik, minden bizonynyal kiszámíthatatlan esélyek előtt fog állani.

Azt sem tartja argumentumnak egyesületünk, hogy a romániai marhahozatal által a földmivelő osztály olcsóbb romániai marhákkal láthatná el magát, s honi ökreink, melyekkel amazok úgy sem versenyezhetnek, még jobb áron lennének értékesíthetők a bécsi piacon; mert mihelyt a kínálat megkötés-szerződik, a kereslet pedig ugyanaz marad, az áraknak okvetetlen esnie kell, mivel a tárgyak értéket mindig a kereslet és kínálat aránya szabályozza. Ennek világos példáját mutatja a szerbiai sertésbehozatal a kobányai sertéspiacon. De még ez sem tenné a romániai marhahozatalt a földmivelő osztályra nézve oly aggályossá, ha úgy állana a dolog, hogy földmivelési célokra romániai olcsó ökröt, eladásra pedig erdélyi jó ökröt lehetne tartani.

Azonban ez a mi viszonyaink között, a volt Erdély nagyobb részét kishirtokosok lakván, nem lehetséges, mert anynyi takarmányt nem termelhetünk, hogy külön marhát tarthassunk földmívelési czélokra és mást megint az eladásra. Hiszen ezen elv ha keresztül vihető lenne a romániai marhabehozatal nélkül is már rég megvalósíthatnánk volna.

Ugyanis Csikmegyében ugyan olyan ökrök tenyésztetnek, mint romániában, az ugynevezett „csiki buta ökrök“, melyeknek ára legalább is 30%-kal mindig alacsonyabb a mi ökreink áránál, s mégis daczára annak még a Csikkal szomszédos megyékben sem terjedtek el, mert a kishirtokosnak ugyanazon ökörrrel kell földjét is mivelní, melyet jövedelmi forrásául is tekint, s mert ebben a nehéz földmívelési munka mellett is a pénz jobban nő, mint a csiki ökörrben, tenyésztí ezt s a mezei munka befejezése után egy pár hónapig jól tartja, eladja s árának egy részével szükségleteit fedezi, más részével pedig soványabb ökröt veszen s így azokat egy évben kétszer-háromszor kicserélvén, adóját ruházatát, sőt gyakran még élelmi szereit is ezen az uton szerzi be. Kézzel fogható tehát, hogy ha ettől is a romániai verseny által megfosztatik, akkor a néhány év óta fejlődésnek indult marhatenyésztésünknek s azzal együtt a földmivelő osztály nagy részének tönkre kell mennie. A veszteség, mely ezen esetben borunk vámmentes kivitele mellett is érne, oly óriási volna, hogy alig akadna a volt Erdélyben még egy bortermelő megye, mely marhatenyésztését borainak vámmentes kiviteleért feláldozná. Hát ha még a marhavész behurczolásának esélyeire is gondolunk, mely okvetlen végmegromlásunkat idézné elő; — akkor kiszámítani sem lehet, minő előnyök recompenzáhatnák veszteségeinket, s mi mentené meg a földmivelő osztályt a koldusbotra jutástól.

Mindezen okok alapján egyesületünk természetesen nem pártolhatta a kis-kükküllömegeyi gazdasági egyesület feliratát, hanem csatlakozott az erdélyi gazdáknak Nagy-Enyeden tartott vándorgyűlésén hozott határozatához.

Ezekén kívül még több apró ügyek kerültek a közgyűlésen tárgyalás alá, de azok nem lévén annyira fontosak, közlésüket nem tartjuk szükségesnek. ff.

Díjazással egybekötött tenyész-juh-vásár

Budapest, 1884. évi április hó 19., 20. és 21. napjain.

I. A földmivélés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. miniszter a juhtenyésztés előmozdítása érdekében Budapest, f. é. április hó 19., 20. és 21-ik napjain tenyészállatvásárt tartat.

II. A vásár és a kiállítás rendezésére vásárrendező bizottság alakított, mely Budapest, a Köztelken székel.

A vásár Budapest, a fővárosi marhavásártéren tartatik.

III. A vásár április hó 19., 20. és 21. napjain mindig reggel 10 órakor kezdődik és délután 6 órakor végződik.

IV. A vásárra bocsátatnak a korra való tekintet nélkül: kos, kosbárány, nőstény-juh és bárány.

I. Morino:

- a) electoral negretti,
- b) hazai fésüs-gyapjas,
- c) francia irányu merino.

II. Raczka.

- III. Angol husjuh.
- IV. Egyéb fajták.
- V. Keresztezések.

Magyarországi kiállítók által külföldről vett vagy külföldi tulajdonosok birtokában lévő állatok is vásárra bocsátatnak, a díjakra azonban külföldön nevelt állatok csak az I. c), II., III., IV. és V. alatti csoportokban versenyezhetnek.

Hizlalt vagy tenyészképtelenné tett, vagy egyéb okból tenyészési czélokra már nem alkalmas állatok a vásárra nem bocsátatnak.

V. A vásárra a bejelentések a vásárrendező bizottság által szétküldött, illetőleg attól nyerhető bejelentési minták felhasználásával, minden állat után egy példányban, legkésőbb márczius 31-ig bezárólag, a vásárrendező bizottsághoz címezve a Köztelekre küldendők. Minden bejelentéshez a tenyésztet egészségi állapotát igazoló egészségi bizonyítvány csatolandó.

Az állatok szállítására nézve a vasutak kedvezményeket engedélyeztek. Az erre jogosító igazolványok a vásárrendező bizottság által a bejelentőknek megküldetnek.

VI. A bejelentett állatok április hó 18-án estig okvetlenül beállítandók, de előbb mint 17-én este el nem fogadtatnak.

Az állatok Budapestre érkezés után azonnal a kiállító megterhelése nélkül újból állatorvosilag megvizsgáltatnak s ha betegeknek találtatnak, a budapesti állatorvosi tanintézetnek adatnak át orvoslás végett.

VII. Az állatokat a vásár utolsó napja, április hó 21-diki délutánig a vásárról elvinni nem szabad.

VIII. Az állatok takarmányozásáról és ápolásáról a kiállítók gondoskodnak. Intézkedés történend a végre, hogy a szükséges abrak, takarmány és alomszalma mérsekelt, s a vásártéren közzeendő árcakon a vásártéren kiszolgáltassék. A beszerzési hely falragaszok után lesz közzétéve.

IX. A vásárra hozott tenyészállatok állása felett azok ára is kiteendő s az a bejelentési iven is megemlítendő, hogy az ár a katalogusba felvehető legyen.

X. A kitett áron az állat az első jelentkező vevőnek mindenestre eladandó és többé árverésre nem bocsátható.

XI. Ha valamely állat tényleg eladatott, a történt eladás a vásárrendező-bizottságnak a helyszínén levő irodájában azonnal bejelentendő, s a vevő nevével együtt az állás fölötti táblán feljegyzendő.

XII. A vásár utolsó napjáig, április hó 21-én reggel 10 óráig el nem kelt állatok az nap árverésre bocsáthatók. A kikiállási ár — mely április 21-én 10 óráig a rendező bizottság irodájában bejelentendő, az árverést ohajtó — tulajdonos által határoztatik meg, mely ár azouban a bejelentett eladási árnál nagyobb nem lehet.

Ha a kikiállási áron felül ígérnek, eladó tartozik az állatot átadni.

XIII. A jelesb állatok díjazása czéljából az e czélra felkért országos gazdasági egyesület közbejöttével bíráló bizottság alakittatik.

XIV. A jury április 19-én reggel kezdí meg a működését és az nap be is fejezi, úgy hogy április 20-án déli 12 órakor már a díjazott állatok állása felett a díjak jelezhetők legyenek.

XV. A díjazott állatok bemutatása mellett a díjak kihirdetése és kiszolgáltatása április 21-én déli 12 órakor történik.

Között díjak:

XVI. A földmívelési miniszter által adományozott díjak a következő osztályokra tüzetnek ki:

I. a) Merino electoral negretti: 1. díj 25 db. 10 frankos arany.

b) Hazai fésűs gyapjas: 1. díj 25 db. 10 frankos arany.

e) Francia irányú merino (Rambouillet) 1. díj 25 db. 10 frankos arany.

II. Raczka: 1. díj 25 db. 10 frankos arany.

III. Angol husjuh: 1. díj 25 db. 10 frankos arany.

IV. Egyéb fajták: 1. „ 25 „ 10 „ „

V. Keresztezések: 1. „ 25 „ 10 „ „

A juhok csupán csoportokban nyerhetnek díjat.

Egy csoport legalább három darabból álljon, ezek közt legalább egy kos.

XVII. Valamennyi díj csupán abszolút becsű állatnak adható ki.

XVIII. A pénzbeli díjak mellett oklevelek is adatnak, melyeken a jutalomdíj megemlítve van.

XIX. Pénzbeli díjakon kívül elismerő oklevelek adatnak.

XX. A vásár látogatása a közönségre nézve díjmentes.

Budapest, 1884. évi márczius havában.

A földmívelés-, ipar- és kereskedelemügyi
m. kir. ministerium.

A koszos birkák gyógyítása.

A kosz (vagy rüh) a birkáknál nem betegség, hanem csakis a külső befolyás által előidézett bőrvizketegség; és e külső befolyás a birkát nagyobb-kisebb részben ellepített kosz vagy rüh atkák (Räude-milen) által okoztatik. E kis állatkák ugyanis az állat bőrbe fúrván magukat és ott tovább élve és tenyészve, az állatot nagyon nyugtalanítják, azt az ily helyek rágására, dörzsölésére, lábali vakarására készítetik, s ha valamely juh már nagyon is koszos, úgy a vizketegségi inger oly nagy lesz, hogy az állat ettől szabadulni akarván, folytonos rágicsálás, vakarás, más tárgyakhoz dörzsölés által lévén elfoglalva, évszre nem sok ideje marad, s nem táplálkozván kellelőleg nagyon is hamar elgyengül s utóbb bőrével fizet, melyen csak nagyon kevés és értéktelen gyapju marad. A koszos birkánál a gyapju is nagyban szenved, a mennyiben az részint az állat által kivágtatik; azáltal, hogy az állat lábával a koszos helyeket vakargatja, a gyapjut összeveri hemocskolja; a koszos helyekről a gyapju vagy kihull, vagy pedig, miután csak igen lazán áll, azt a birka, ha más tárgyhoz dörzsölődik, igen könnyen hullatja, de meg az ily helyen a gyapju rendszeren elkoszosodik és az utána nőtt gyapju is ritkán lesz egészen olyan, mint a minőnek lennie kellene. Ha valamely birkafalkában az ember észreveszi, hogy az állatok magukat rágicsálják, lábakkal vakargatják, szeretnek mindenféle tárgyhoz dörzsölődni, testükön némely helyen a gyapju kissé kiálló, kuszált és világosabb színű, úgy biztosan következtethet a koszra, s ha ily állatot megfog és az illető feltűnő helyeket vizsgálja, a bőrt ott

rendszeren keménynek, sárgásnak és többé-kevésbé lehámlónak fogja találni, mely helyet, ha az ember vakargatja, az állat nyelvét kidugja és ide-oda forgatja, s a farkát is igen gyorsan csóválja.

Miután a koszatok igen is gyorsan szaporodnak, s azoknak fejlődését jó meleg istálló, nagyon melegítő alom s a szép meleg idő még jobban elősegíti; tehát nagyon is érthető, hogy az biz hamar terjed egy nyájban és hogy egy egész nyáj elkoszosítására elegendő egy koszos birka is, 30 db. pediglen, mint a tisztelt kérdéstevő állítja, nagyon is sok s nagyon is veszedelmes.

A kosz csakis azáltal terjedvén, hogy a koszatok egy állatról a másikra átmennek, első szükség a már koszos birkákat a még egészségesektől, — noha nem igen hiszem, hogy az illető falkában még ilyen sok lenne — elkülöníteni, s arra ügyelni, hogy az egészséges és a koszos birkák semmi közös tárgyhoz és közös térre ne jöjjenek, pl. kuthoz, elkülönítő vagy etető saroglyas közös kihajtó uthoz stb., s másodszor arra kell törekedni, hogy a koszatokat megöljük, elpusztítsuk.

Minden állatgyógyászati könyvben van erre orvosság elég, többnyire fürdőt ajánlva, e sorok írójának volt alkalmam hogy 5 - 6 évig koszos birkákkal vesződni, s most hál' isten tiszta a nyája, és különböző szereket használni, melyek közlését ezennel megteszi mégis azon megjegyzéssel, hogy nézetem szerint a kosz orvoslása nagyon is könnyű lenne, ha az illető juhászok a kellő lelkiismeretességgel járúának el, s ha nekik, a mi fő, meglenne ujjakban azon finom érzés, hogy a birka bőrért végig tapogatván azon legkisebb koszos helyet is felfedeznék és orvosolnák. E finom érzés az ujjakban, e felfedezési tehetség a legkisebb koszhelyeket is a birka testén megtalálni, s azt aztán orvoslás által előltni a földolog és hogy ez így van, meggyőződtem az által, hogy a használt orvosszerekkel nagyobb, azaz könnyen felfedezhető koszhelyeket tökéletesen meggyógyítottuk, de a kosz birkáimon később más helyen ismét mutatkozott, azaz a meg nem talált kis helyen háborítatlanul hagyva, ott fejlődött és csakis midőn már nagyobb tért foglalt el, fődöztetett föl embereim által.

Sok pénz és sok fáradságba került, míg birkáim tiszták lettek, volt két izben emberem, ki e kosz gyógyítását tökéletesen értette, persze jól is lettek fizetve, de miután ez emberek más tekintetben nem sokat értek és ezt ők maguk is tudván, ölték a gyanupörrel, hogy ha a birkák tiszták lesznek, nekik aligha lesz tovább maradásuk, tehát hogy magukat nélkülözhetlenekké tegyék, mindig tartottak még egy-két koszos birkát. Végre is úgy szabadultam meg a koszos birkáktól, hogy egy környékbeli kosz gyógyítóval léptem szerződésre, ki is darabonkénti 35 kr. fizetésért nyájamat kitisztázta és az tiszta is azóta.

A kosz gyógyításához megkívántatik, hogy a gyapju lehetőleg rövid legyen, mert először a bőr tapogatása könnyebb, másodszor nem használtatik annyi orvosság el hiába, karmadszor a kosz, nem lévén meleg takarója, nem is fejlődik oly gyorsan; így tehát a birkákat meg kellene nyírni, a mi télen ugyan kissé bajos dolog, de tekintetbe véve a gyógyítás sike-

rét, ha csak lehetséges keresztül viendő. A talált koszos helyek jól felvakarandók, hogy a mennyire lehet az orvosság a bőrre és ne az azt fodó lehámlott bőrdarabokra, korpára, jöjjön — nálam nagyon kemény helyeket, még kés hegygyel is megvakartak, karcolgattak — s az alább közölt orvosságok egyikével jól bedorzsolendő és a birka mintegy 8—10 nap múlva ismét kézbe vétetik és átnézetik és ha szükséges újra gyógykezeltetik. Megjegyzem még, hogy az almot, ganajt, ki kellene hordani, minden a koszos birkák által eddig érintett tárgyat ottatlan meszből trissen csinált mézslével két-három izben jól vastagon bemészelní és újra elegendő almot adni és arra ügyelni, hogy ez bőséges adagolás által száraz maradjon és így ne melegedhessék oly könnyen meg és ne melegíthesse a rajta fekvő birka testét oly könnyen.

Sikeresen használom a következő szert:

1. Egy kupás palaczkba mintegy 3—4 ujjnyira szarvaszaru olajat tenni s a többit terpentinolajjal feltölteni, ezt jól összerázni és aztán használni.

2. 1 font vastag terpentin egy fél font kénésővel jól eldörgöltetik, aztán hozzá adatik finomra tört és megszitált egy-negyed font kék gálicz, 2 font terpentinolaj és 2 font zsír, mindzt jól összekeverve (s még éppen egy kis kénvirágot is hozzá keverhetni, a kénésőt lehet háromnegyed fontig venni) s ezt mint kenőcsöt használni.

3. Egy juhászom pedig a következő szert használta: közönséges erős kapadohányból főzött erős lugot és azt jó erősen megpaprikázta és egy nyájamat ezzel tisztára hozta.

Mint kitünő szer lett nékem utóbb említve:

2 font zsír, 1 font marószóda, egy fél font só, egy-negyed font kénéső és egy-negyed font kékkő keverék (és igen lekötelezoe a tisztelt kérdést tevő ur, ha e szert sikerrel használni találná, s engem a sikerről értesítene.)

Az öst. Landw. Wochenblatt 7. számában egy bizonyos C. Clostermann pedigten mint általa több izben sikerrel alkalmazott szert a következőleg ajánlja:

a) 1 rész carbolsav, 1 rész petroleum, 18 rész faolaj (nagyobb mértékbeni kosznál több carbolsav és több petroleum vétetik.)

b) 9 lat kénéső, 5 krajczár ára sulfurbalzsam és 5 krajczár ára vastag terpentin, addig keverve míg a kénéső teljesen egyenlően el nem osztatott és aztán 0.75 kgramm zsírt hozzáadva, addig kevertetik, míg az egész tömeg egyenlő kék színt mutat. Különösen az utóbbi szert ajánlja Clostermann mint igenis sikereset.

Akár akolban, akár legelőn vannak a juhok, a birkásnál mindig legyen orvosság és ez minden juhok, a mely harapdálja vagy vakargatja magát, azonnal fogja meg és kenje be.

Hogy az orvosság használ-e, megtudja az ember, ha a bekent helyeket utánna vizsgálja; mert ott, hol a kosz elöletett a bor ismét megpuhul és megkapja rendes egészséges színét.

(Magyar Föld.)

R. G.

Egyleti mozgalmak.

Komló-bizottság ülése 1884. február 12.

Tartatott alelnök Szabó József elnöklete alatt, jelen voltak báró Jósika Sámuel és báró Bánffy Ádám alelnökök, gróf Bethlen Gábor a segesvári komlótermelő egyesület elnöke, gróf Bethlen Gergely, id. Bodor Pál, Vörös Sándor és Gamauf Vilmos, egyesületi titkár.

1. Elnök az ülést megnyitván, gróf Bethlen Gábor az általa képviselt segesvári komló termelő egyesület következő főbb óhajításait adja elő:

a) a vadkomló irtásáról szabályrendeletileg legyen gondoskodva mindazon megyékben, hol nemes komlótelepek léteznek, mintául a nagy-küküllőmegyei szabályrendelet szolgálhatna;

b) miután a saazi és nürnbergi komló vásárok nem óvják meg eléggé a mi termelőink érdekeit Bécsben, egy komlópiacz felállítása volna megkísértendő a lajtántuli tartományi gazd. egyesületek előre kikért közreműködésével;

c) a komlóra névze a vasutakon lehetőleg kedvező special tarifa lenne behozandó, mely kisebb mennyiségekre is kiterjedjen és az olesó viteldij mellett a legnagyobb sebességet biztosítsa — bizottság mindezeket behatóan tárgyalván, arra kérte előadó gróf urat, sziveskedjék az elmondottakat írásba foglalni s alapos indokolással ide beterjeszteni, hogy a választmány ebből folyólag azután a kellő lépéseket megtehesse.

2. Báró Jósika Sámuel azon óhajításának ad kifejezést, miszerint Erdély nyugoti részében is meghonosítani s fejleszteni kellene a komlótermelést, mely tekintetben példájával hatni első sorban a monostori tanintézet volna hivatva — határozatott, miszerint a földmívelési ministerium kéressék fel, hogy Monostoron egy nagyobb és mintaszerű komlótelepet berendezni sziveskedjék, mely a dugvány keresletnek is megfelelni képes legyen.

3. Miután a komlótermeléshez szükséges karók már is részben hiányozni, részben igen magas árban kínálkozni kezdenek — bizottság hajlandó magáévá tenni gróf Bethlen Gábor azon előterjesztését, melyet a fenyőkaró községenkénti előállítására érdekében tett és nevezett gróf urat annak beküldésére felkéri.

4. Az egyesületünk kebelében a komlótermelés ematése érdekében történendő lépésekre nézve — határozatott, hogy külföldön komlótermelési szakosztály felállítása hozassék javaslatba, mely a segesvári és székely-kereszturi komló-egyesületekkel összeköttetésbe lépve, az erőnek lehető központosítását és a közös célokra közös akarattal leendő megvalósítását tűzze ki feladatául.

Jegyzette:

Gamauf Vilmos,
egyesületi titkár.

EGYVELEG.

— Sajtóhiba-igazítás az „Erdélyi Gazda“ 10. számában 78. oldal A lentrágyázásról nem biztosítja olv. ez biztosítja. A lenmag csirző erejéről nem csirázva helyett: csirázva, szárított helyett: nem szárított.

Üzleti szemle.

Gabona-árak.

Minimum és maximum: Budapest mártius 15. | Bécs mártius 15.

Buza	9.25—10.05 frt	9.65—10.80 frt
Rozs	7.90—8.20 frt	8.85—9.30 frt
Árpa, takarmány	7.00—7.35 frt	— — — frt
Árpa, szeszfőzésre	7.75—8.50 frt	8.50—9.25 frt
Árpa, seres	8.75—10.25 frt	9.00—11.50 frt
Zab	6.85—7.20 frt	7.45—7.70 frt
Törökbuza	6.60—6.70 frt	6.40—7.90 frt

Budapesti marhavásár mártius 13-án. Őszszes felhajtás 3240 db. nagy és apró marha. — Ebből eladatott 44 db. bika, 716 db. ökör, 331 db. vágó tehén, 137 db. fejős

tehén, 47 db. bival, 553 db. borju, 1322 db. hárány. Árak: bika darabonként 100—170 frt, ökör páronként 200—345 frt, vágó tehén páronként 180—300 frt, fejős tehén darabonként 80—170 frt, bival páronként 140—210 frt, borju drbonként 8—23 frt, hárány páronként 4—9 frt, birka páronként — — frt. Húsárak 100 kilonként: ökörhús 52—54 frt, tehénhús 50—52 frt, borjuhús 50—64 frt, bivalhús 44—49 frt.

Bécsi sertésvásár mártius 11-én. Összes felhajtás 6702 drb. és pedig 1454 drb. nehéz, 1480 drb. középnehéz és 3408 drb. süldő; melyből 3294 drb. magyar, 3408 drb. orosz-lengyel, — drb. szerb és — drb. oláh fajta. Árak 100 kilonként: nehéz 43—46.50 frt, középnehéz 40—43 frt, süldő 30—44 frt; szalonna és zsír 50—55 frt.

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

H I R D E T É S E K.

KOS-ÁRVERÉS.

Hétfőn, 1884. évi mártius hó 31-én

III-ik KOS-ÁRVERÉS

Improved telivér Cotswold fajta.

Az árverés helye: Maxhofen, Dendendorf mellett Bajorországban.

A. ENGELEN,
földbirtokos.

(10.) (1—2)

PHOSPHOR- lapdacs

mezei egerek tömeges kiirtására ajánlja ismert minőségben és olcsó árban.

SIPŐCZ ISTVÁN, gyógyszerész
(10—12.) Pécsset. (2.)

Kivánatra árlapok és költségvetések bérmentve küldetnek.

Üzlet nagybirtás és vízművészeti kellékek tárlata.

Szerelő-műhely vízvezetékek kútak s berendezésére.

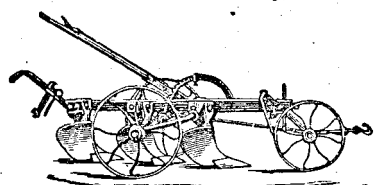
(3.) Tetemesen leszállított gyári árak mellett. (12—52.)

Eredeti Eckert-féle háromvasú ekék

- D. R. S. 3 jegyű sulya ca 132 kilo 75 frt.
- D. R. S. 2 " " ca 172 kilo 92 frt.
- D. R. S. H. 3 " " ca 143 kilo

HOWARD

mintaszerinti kormánylemezekkel 90 frt.

GRAEPEL BUDAPEST.

(9.)

Egyetememes szórvavető-gép

- Aberdeen rendszerű egy vagy két fogatru 145 frt.
- Kettős kukoricza morzsoló szefelölvel 67 frt.
- Csöves tengeri daraló (Little Giant) 57 frt.
- Hollingsworth vagy Tiger-féle szénagereblye 100 frt

Képes árjegyzékek kiv. ingyen és bérmentve küldetnek.

GRAEPEL HUGO

Marshall Sons & Co Limited főügynöke (1—6)

BUDAPESTEN,

VI. bárány-utca 16 szám gyár-utca sarkán.

PIACZI ÁRAK.

A heti vásár		Egy hectoliter							100 kilo		1 köb meter	1 kilo marha- hús
helye	napja	tiszta buza	elegy buza	rozs	árpa	zab	örök- buza	széna	szalma	tüzifa		
k r a j c z á r o k b a n												
Balászfalva	mártius	13	600	500	450	—	320	375	250	—	250	40
Báafi-Hunyad	mártius	4	650	500	500	—	220	500	—	—	160	44
Besztercze	mártius	11	610	425	—	—	290	600	700	240	300	36
Brassó	mártius	7	665	560	420	400	280	430	310	170	250	44
Csik-Szereda	mártius	12	750	600	450	400	300	500	220	70	200	32
Deés	február	12	760	660	580	—	280	450	680	180	380	40
Déva*	mártius	8	1015	835	795	—	—	770	220	110	290	44
Dicső-Szent-Márton	mártius	12	575	450	450	—	325	450	380	260	380	44
Erzsébetváros	mártius	15	700	500	450	—	350	430	520	160	270	44
Fogaras	mártius	14	650	—	390	—	290	420	190	100	210	42
Gyula-Fehérvár	mártius	15	700	550	475	—	300	450	230	120	230	46
Gyergyó-Szeat-Miklós	mártius	15	850	700	500	500	300	525	300	100	180	36
Hátszeg	mártius	10	630	540	420	260	270	450	120	8	300	44
Kézdi-Vásárhely	mártius	13	680	600	425	480	300	445	400	100	300	40
Kolozsvár	mártius	13	686	—	374	—	275	465	460	200	300	48
Maros-Vásárhely	mártius	13	825	590	725	760	680	580	500	190	450	44
Medgyes	mártius	13	662	580	455	—	305	412	165	90	220	42
Nagy-Enyed	mártius	13	625	550	425	—	325	425	480	180	280	44
Nagy-Szeben	mártius	14	700	550	450	—	300	450	230	150	348	45
Nagy-Várad	mártius	11	676	550	482	410	258	445	450	250	380	48
Szegvár	mártius	13	740	520	450	—	300	450	180	130	220	44
Sepsi-Szent-György	mártius	17	680	600	430	350	280	430	250	140	175	40
Szamosujvár	mártius	17	665	520	460	—	250	490	240	75	240	40
Szász-Régen	mártius	13	675	438	463	437	275	443	500	280	230	40
Szász-Sebes	mártius	13	725	600	500	—	325	425	210	140	240	44
Szászváros	mártius	15	690	590	470	—	330	430	300	100	210	40
Székely-Udvarhely	mártius	11	750	600	500	—	260	450	250	40	280	40
Szilágy-Somlyó	február	29	618	488	488	—	268	488	400	200	350	40
Teke	mártius	10	650	550	500	400	275	450	280	40	1200	40
Torda	mártius	15	650	450	425	400	300	400	200	15	250	44

A *-al jegyzett árak metermázsára vonatkoznak.

Az „Erdélyi Gazda“ hirdetési díjtáblája.

Árszabály tér szerint		s z e r i h i r d e t é s n e l b e l y e g g e l e g y ü t t																			
		1	1-3	1-6	1-12	1-18	1-26	1-30	1-36	1-40	1-52										
		frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr
16/16 oldal	teljes ára	7	30	20	90	36	80	68	60	100	40	127	20	149	—	170	80	192	60	225	60
	25% elengedés	5	55	15	90	28	05	52	35	76	65	97	20	114	—	130	80	147	60	173	10
8/16 oldal	teljes ára	4	30	10	90	19	80	36	60	53	40	67	20	79	—	90	80	102	60	120	60
	25% elengedés	3	30	8	40	15	30	28	35	41	40	52	20	61	50	70	80	80	10	94	35
4/16 oldal	teljes ára	3	30	6	90	10	80	20	60	29	40	37	20	44	—	50	80	67	60	68	60
	25% elengedés	2	55	5	40	8	55	16	35	23	40	29	70	35	25	40	80	46	35	55	35
2/16 oldal	teljes ára	2	30	3	90	6	80	12	60	17	40	22	20	27	—	30	80	35	60	42	60
	25% elengedés	1	80	3	15	5	55	11	35	14	40	18	45	22	50	25	80	29	85	35	85
1/16 oldal	teljes ára	1	30	2	90	4	80	8	60	11	40	15	20	18	—	20	80	24	60	29	60
	25% elengedés	1	05	2	40	4	05	7	35	9	90	13	20	15	75	10	30	21	60	26	10

Mellékletek 100 darabonként 1 forint 50 kr-ával számíthatnak.

A hirdetés szövegét a t. megrendelők minden külön díj nélkül tetszés szerint akárhányszor változtathatják.

Egyletünk t. tagjai és lapunk t. előfizetői 25% vagyis egy negyedrészt

engedményben részesülnek, ha hirdetésük beküldésekor tagsági vagy előfizetői minőségükre hivatkoznak.

Nyomatott Gámán János örökösainél, közép-utca Minorita-épület.